

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי

אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי
היחידה להתמודדות במצבי משבר, חירום ואובדנות

סימולציה לאימון הצל"ח הבית ספרי

פגיעת טיל במוסד החינוכי בזמן הלימודים

במסגרת תרגיל ארצי 3.3.2020

בדגש -

תלמידים עם צרכים מיוחדים הלומדים בשילוב אישי, בכיתות חינוך מיוחד ובבתי ספר לחינוך מיוחד

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי
היחידה להתמודדות במצבי משבר, חרום ואובדנות

סימולציה לאימון הצל"ח הבית ספרי

פגיעת טיל במוסד החינוכי בזמן הלימודים – במסגרת תרגיל ארצי 3.3.2020

בדגש -

תלמידים עם צרכים מיוחדים הלומדים בשילוב אישי, בכיתות חינוך מיוחד ובבתי ספר לחינוך מיוחד

סדר הדברים במסמך:

- א. הקדמה למהלך הסימולציה ופירוט דרכי ניהולה והנחייתה.
- ב. פתקי ההתרחשות של הסימולציה.
- ג. עיבוד הסימולציה ומספר אמירות על הסימולציה ככלי למידה להיערכות בחירום.
- ד. דף תצפית על הסימולציה – נקודת מבט נוספת לעיבוד ולדיון המסכם.
- ה. "אלפון - "מחסן מושגים לשעת חירום" – עקרונות להתמודדות בלחץ ומשבר.
- ו. הערות כלליות לגבי מספר משמעויות והשלכות לבית הספר, בירי טילים אינטנסיבי ובפגיעת טיל במוסד חינוכי בזמן הלימודים.

הערה והדגשים: הסימולציה מותאמת לכיתות מביה"ס יסודי ולכיתות מחט"ב ועל יסודי. כמו כן יש בתרחיש התייחסות והדגשים להיערכות גם בהתייחס לתלמידים עם צרכים מיוחדים.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי
היחידה להתמודדות במצבי משבר, חרום ואובדנות

הקדמה למהלך הסימולציה והיערכות לקראת ההנחיה שלה.

1. חשוב לדעת כמה אנשים צפויים להשתתף בסימולציה ולהכין מראש מעגלי ישיבה בהתאם.

2. התייחסות לתלמידים עם מוגבלויות¹ אשר לומדים בשילוב אישי ובכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים ואלה הלומדים בבתי ספר לחינוך מיוחד

א. חשוב למפות בטבלה את התלמידים ועובדי הוראה עם המוגבלות ולהיערך בהתאם – ראו נספח בעמוד 14

ב. חשוב למנות גורם אחראי במבנה הצ"ח לרכז את הטיפול, המענה והבקרה בהתייחס לתלמידים ולעו"ה עם מוגבלויות

ג. יש להכיר את ההנחיות של פיקוד העורף לאנשים עם צרכים מיוחדים – ארגון צוות תמיכה לכל תלמיד לצורך מילוט ופינוי

3. יש לקרוא את התרחיש היטב ולהבין בכמה זירות הוא מתרחש ולהיערך בהתאם. הסימולציה תתנהל במספר מעגלים לפי מספר הזירות באירוע.

4. לכל מעגל שיח ימונה מנחה מתוך המעגל עצמו שסייע בניהול הדיון, באיסוף התובנות ובריכוזן לטבלת הלמידה של הקבוצה. חשוב שהשיח יכלול התייחסות למענה לתלמידים ועו"ה עם מוגבלויות.

5. הסימולציה כולה תנוהל על ידי מנחה ראשי שיהיה אחראי להזרמת תרחישי האירוע למעגלי השיח, בכל כמה דקות. בהמשך ינהל את הדיון המסכם, איסוף התובנות, והעיבוד שלהן במליאה של כלל המשתתפים.

6. בכל מעגל ישבו לכל היותר – 10 אנשים, בהתאם למספר המשתתפים הכולל במפגש הספציפי.

¹ הערה: בכל מקום במסמך זה בו מצוין תלמידים עם מוגבלויות¹ מכוון לתלמידים עם מוגבלות אשר לומדים בשילוב אישי ובכיתות חינוך מיוחד

בבתי ספר רגילים ואלה הלומדים בבתי ספר לחינוך מיוחד

מדינת ישראל

משרד החינוך

מינהל פדגוגי

אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

היחידה להתמודדות במצבי משבר, חרום ואובדנות

7. יש להכין מראש מדבקות לפי בעלי התפקידים במעגלים השונים ולהדביקן למשתתף המתאים טרם התחלת הסימולציה.
8. כדאי למנות משתתף אחד בכל מעגל שיהיה תצפיתן. מצורף דף תצפית שיסייע לצפות בתהליך ולמקד הערות חשובות ומלמדות. התובנות והלמידות מתצפית זו יעשירו את העיבוד והדיון המסכם, בתום הסימולציה.
9. יש להכין את פתקי ההתרחשויות מראש, לפי מספר המעגלים. מומלץ שהמנחה הכללי יחזיק צילום של כל ההתרחשויות על עמוד אחד כדי לשלוט היטב במהלך הזרמתן.
10. יש להכין טבלת למידה ריקה (שמצורפת בעמוד הבא) ואותה מקבל כל מעגל דיון. בוחרים את אחד המשתתפים שיהיה מנחה הקבוצה, ימלא את הטבלה עבור הקבוצה וידווח למליאה על פי הנדרש.
11. חשוב לעבור על כל ההתרחשויות מראש וללמוד מהן דרכי ההתמודדות הרצויות. הכנה זו תסייע רבות בעת ניהול הסימולציה ועיבודה.
12. הסימולציה תימשך כשעה וחצי – (כ- 20-25 דקות) התנסות ואחר כך (כ- 1 שעה) סיכום ועיבוד למידות ותובנות.
13. על כל שאלה ניתן לפנות למפקחות על הייעוץ, למדריכי היחידה להתמודדות עם מצבי חרום משבר ואובדנות, לצוות החינוך המיוחד בבית הספר, למומחה התחום במתי"א ולרכזי הביטחון הבית ספריים.

מדינת ישראל

משרד החינוך

מינהל פדגוגי

אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי
היחידה להתמודדות במצבי משבר, חרום ואובדנות

פתקי ההתרחשות לסימולציה:

תמונת מצב התחלתית של האירוע:

10:05 בשעה זו התלמידים בהפסקה. לפתע נשמע רעש נורא של שריקות ופיצוצים. מתחיל ירי טילים מסיבי ללא כל התרעה מוקדמת. הבהלה עצומה. תלמידים

צועקים ובוכים ורצים למרחבים המוגנים. חלק מהמורים מנסים לסייע ולכוון. תלמידים רבים רצו למקומות מוגנים שונים אך לא דווקא למקום של כיתתם. גם לא כל המורים הגיעו למקום המוגן שיועד לכיתתם.

10:08 סגן המנהל (המנהל אמור להגיע בעוד כ-20 דק' לבית הספר מפגישה חיצונית), המזכירה, רכזת שכבת ד'ט' ומחנכי שכבת ד'ט' נמצאים באזור המוגן שליד

חדר המנהל בתוך רעש הפיצוצים הם שומעים לפתע פיצוץ חזק במיוחד שנשמע ממש לידם.

10:10 המנהל מקבל בווטסאפ את המסרונים הבאים:

א. המורה של כיתה ג'י' כתבה שהיא נמצאת במקלט שליד הבניין המרכזי (המקום שמיועד לשכבת ג'י' בעת חירום) ונמצאים איתה מס' תלמידים מכיתות שונות, כתבה שיש הרבה צעקות ובכיות וכן שנמצאים איתה גם המורה לגיאוגרפיה ואב הבית.

ב. המורה של כיתה ו'יב' כתבה, שהיא נמצאת עם קבוצת בנות בתוך הקרוואן של כיתת האומנות והן לא מעיזות לצאת משם. הן בפחד נוראי כי אינן יכולות להגיע למקום מוגן.

ג. המורה לספורט כתב שהוא באולם ההתעמלות והמצב לא טוב. יש שני מורים פצועים ועוד חמישה תלמידים שנפגעו, מצבם לא ברור.

ד. מחנכת כיתה ה'י מבקשת בצעקה עזרה מיידית כי היא נמצאת עם תלמיד המסתייע בהליכון **בחצר** והיא לא יכולה לזוז משם בלעדיו.

10:15 הירי ממשיך ללא הפסקה ורכזת הביטחון מעביר הודעה בקבוצת הווטסאפ של המורים ואנשי המנהלה שאין לצאת מהמקומות המוגנים ונראה שזה עלול לקחת

זמן רב, אפילו שעות רבות, הוא מבקש מהמורים להיערך לכך ולפעול בהתאם.

10:20 המחנכת של כיתה ד'2ט/1 מתחילה לצרוח שהיא חייבת לראות מה קורה עם ילדיה והיא רצה לכיוון היציאה מהבניין, ילדיה נמצאים בגן טרום חובה וגן

חובה בקצה הרחוב של בית הספר.

מדינת ישראל

משרד החינוך

מינהל פדגוגי

אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

היחידה להתמודדות במצבי משבר, חרום ואובדנות

10:25 בקבוצות ווטסאפ שונות של התלמידים, שבחלק מהן חברים גם מורים, עוברות הודעות מצוקה שונות. עוברות גם תמונות מההרס של אולם ההתעמלות

ובאחת מהן נכתב "תלמיד... מכיתה ד'/ט' ותלמיד... מכיתה ו'/יב' נהרגו - זה הגורל של כולנו!"

10:30 סגן המנהל מנסה להתקשר למוקד הרשות (106), מוקד מ"י (100), מוקד מד"א (101), מוקד כב"ה (102) אך נענה שבשלב זה שנעשה כל מה שאפשר אך לא

ברור מתי תגיע העזרה. הם מבקשים ממנו בינתיים לפעול ע"פ סדר הפעולות בירי טילים ולעשות כל מה שניתן עם הכוחות הפנימיים של בית הספר.

10:35 קבוצת בנים מכיתות ו'/י"א, הנמצאים במקום מוגן ליד המגרש אומרים למורה למתימטיקה שנמצא עימם, שהם רוצים ללכת הביתה ושהם גרים קרוב ויעשו

זאת ממש מהר.

10:40 יו"ר ועד ההורים מצלצל לסגן המנהל ואומר לו שכתוב ב y-net שאחד הטילים נפל על אולם ההתעמלות ויש הרבה נפגעים, כולל הרוגים.

הוא שואל האם זה נכון? הוא אומר שהורים רבים מתקשרים אליו ושואלים מה לעשות.

11:45 ירי הטילים ממשיך ללא הפסקה, נשמעים פיצוצים קרובים. חמישה הורים הגיעו לבניין המרכזי ומבקשים עכשיו להוציא את ילדיהם ולקחתם הביתה.

11:50 המורה לספורט כותב שהם זקוקים לעזרה דחופה ומידית כדי לטפל בפצועים ולסייע לתלמידים הנוספים שנמצאים שם.

11:55 המורה לתנ"ך כתבה בקבוצת הווטסאפ של המורים, שהתלמידים שנמצאים עמה (מכיתות שונות) לא מפסיקים לצעוק ולבכות ובעיקר מתקשה להרגיע את

יונית, ששתי האחיות שלה, מכיתות ד'/ט' ו'/יא' לא עונות לה בפלאפון והיא במצב מאוד קשה.

11:57 המחנכת של הכיתה הרגשית כותבת שארבעה ילדים פשוט לא זזים מהכיסא ואחד התלמידים התחיל להעיף כיסאות ולצעוק. היא מבקשת עזרה מיידית.

12:00 המזכירה מקבלת טלפון מהמפקח הכולל של ביה"ס ששואל אם בית הספר ערוך לשחרר את הילדים? והאם הם מכירים את :

נוהל פינוי ושחרור תלמידים ממוסד חינוכי במצבי חירום (קישור אינטרנטי) לביתם בצורה בטוחה ויעילה לכשתבוא ההוראה? הוא שואל גם לגבי התלמידים

שגרים בישובים מחוץ לעיר ולגבי ילדי שילוב עם מוגבלויות?

מדינת ישראל

משרד החינוך

מינהל פדגוגי

אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

היחידה להתמודדות במצבי משבר, חרום ואובדנות

12:05 הורים מתקשרים ללא הפסקה לטלפונים של המנהל, סגן המנהל, מחנכים ומורים ושואלים מתי ואיך אפשר לקחת את הילדים.

12:07 דניאל המחנך של כיתת התקשורת נמצא במרחב המוגן וכותב שהוא לא מוצא את אחד התלמידים מהכיתה והוא לא יודע לאן הוא נעלם.

12:10 עיתונאי מערוץ 2 מתקשר לבית הספר ומבקש לדבר עם המנהל על הטיל שנפל על אולם ההתעמלות.

12:15 מתקבלת הודעה מהרשות המקומית שניתן לשחרר את התלמידים הביתה.

הקדמה למהלך הסימולציה:

ארגון והתנעה של צל"ח בית ספרי בהתאם להוראות שפ"י - מנהל בית הספר ימנה ויתדרך מורה אחראי להזרמת התרחישים לתרגול הצל"ח בהתאם לסימולציה. סימולציה זו נועדה לאמן ולתרגל את הצוות המוביל של המוסד החינוכי לשעת חירום בהתייחס לכלל תלמידיו והצוות המוסדי ובעקבות כך, את כל באי בית הספר (מורים, תלמידים, מנהלה). ההנחה היא, שתלמידים יודעים באופן כללי היכן מצויים המקומות המוגנים וחלקם רצים לשם, אך הבהלה והבלבול עצומים ובזמן אמת השלב הראשוני יאופיין בתחושה של בלגן גדול. הסימולציה הותאמה לתרחיש בבית ספר יסודי ועל יסודי - ניתן להתאים אותה גם לקבוצות גיל אחרות כראות עיניכם בהתאם למאפייני ביה"ס.

חל איסור להשתמש בשמות תלמידים כנפגעים

מטרת העל של הסימולציה: להיערך מבעוד מועד למגוון תרחישים להכניס סדר, ארגון ושליטה במצב בו החוקיות התערערה וזאת באמצעות הגדרת שורה של פעולות, הנדרשות להתארגנות והתמודדות ראשוניות במצב המתואר, תוך פירוט שיקולי הדעת שמעבר לכל פעולה.

תת-מטרות של הסימולציה:

1. חיבור אישי והעלאה למודעות של ההשלכות הרגשיות, החשיבתיות וההתנהגותיות של אירוע חירום בסדר גודל זה.
2. מיקוד הדילמות שעולות תוך כדי ההתמודדות והניהול של מצב החירום בזירות השונות.
3. שימת דגש על עקרונות ההתמודדות במצב משבר וחירום, העומדים מעבר לרצף הפעולות הנדרשות.
4. היערכות למענה מותאם ותרגולו גם בהתייחס לתלמידים ולצוות עם מוגבלות

מדינת ישראל

משרד החינוך

מינהל פדגוגי

אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

היחידה להתמודדות במצבי משבר, חרום ואובדנות

5. שיח על תפקידיהן של דמויות מרכזיות בניהול המצב על כל היבטיו, במטרה להבנות ולייעל דפוסי התמודדות מיטביים של המערכת כולה.

התארגנות מקדימה:

1. חלוקת המשתתפים לשולחנות עבודה קבוצה היושבת במעגל (על פי מספר המשתתפים הכולל. מומלץ לארגן את הקבוצות מראש).
2. מנחה מוצהר בכל קבוצה שתפקידו לנהל את הדיון, לרכז תובנות ולחדד דילמות. (המנחה יודע ומבין מה מצופה ממנו בהנחיית הקבוצה ומכיר מראש את מהלכה.)
3. בכל שולחן/קבוצה יושבים בעלי התפקידים שונים: מנהל/ת ביה"ס, סגן המנהל, רכזת שכבה, שני מורים, יועצת, רכז/ת ביטחון. (ראייה מעיני בעלי התפקידים השונים מחדדת דילמות). אפשר גם שהתפקידים לא יהיו זהים לאלה שבמציאות.
4. הסימולציה תישלח מראש לבעלי התפקידים בביה"ס - הם ראשי קבוצות הדיון והמנחים שלהן.

מהלך ההפעלה של הסימולציה - המנחה הראשית (של כלל הסימולציה) תליסביר את דרך התנהלות הדברים:

- * בשלב ראשון יעשו משתתפי הקבוצה היכרות ראשונית ויגדירו את התפקידים שלהם בסימולציה (ובמציאות).
- * מיד לאחר הקראת נקודת הפתיחה של האירוע במליאה, יתבקשו המשתתפים לדון באירוע מנקודת המבט של תפקידם בסימולציה.
- * יש להתייחס לכל זירות ההתרחשות שבהן יש לטפל על פי מה שעולה מן האירוע.
- * בכל כמה דקות תוכנס לסימולציה התרחשות נוספת, שתחייב את המשתתפים להתמודד עם הדילמות החדשות שהיא מעלה.
- * לאחר כל פתק, המתאר התרחשות, יש להתייחס לארבע שאלות (ולמלא את התשובות בטבלת הלמידה הריקה שתקבל כל קבוצה):

1. אלו בעיות מתעוררות בעקבות ההתרחשות החדשה?
2. מהן הפעולות הנדרשות בכל זירת התרחשות? בכל שלב ושלב ומהם שיקולי הדעת מעבר לכל פעולה?
3. מהם תפקידיו של מנהל האירוע בכל זירות ההתרחשות השונות?
4. מה יכול לעזור לבית הספר כדי לאפשר התמודדות מיטבית? (מהם עקרונות ההתמודדות בחירום).
5. במידה וישנה דילמה ייחודית בהתייחס לתלמידים אשר לומדים במוסד החינוכי, חשוב להציפה ולדון בה

ההתרחשות	הבעיות שמתעוררות ובמה לטפל?	דרכי ההתנהלות המוצעת בכל שלב	מה יעזור להתמודדות מיטבית
----------	-----------------------------	------------------------------	---------------------------

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי
היחידה להתמודדות במצבי משבר, חרום ואובדנות

התחלת הסימולציה:

*לאחר שכל קבוצה התוודעה לשמות ולתפקידים בתוכה,

*מקריאים בקול רם, לכל הקבוצות, את נקודת הפתיחה של האירוע:

השעה 10:05 בבוקר. בשעה זו התלמידים בהפסקה. לפתע נשמע רעש נורא של שריקות ופיצוצים ללא הפסקה. מתחיל ירי טילים מסיבי ללא כל התרעה מוקדמת. הבהלה עצומה. תלמידים צועקים ובוכים ורצים לכל הכיוונים. חלק מהמורים מנסים לסייע ולכוון. תלמידים רבים רצו למקומות מוגנים שונים, אך לא דווקא למקום של שיועד מראש לכיתתם. גם לא כל המורים הגיעו למקום המוגן שיועד לכיתתם.

לקראת הדיון המסכם במליאה תתבקש כל קבוצה להתייחס לשתי שאלות:

א. ציינו שני קונפליקטים מרכזיים שנתקלתם בהם במהלך הדיון.

ב. נסחו שתי תובנות חדשות על תפקידכם בחירום.

טבלת למידה להתנהלות נכונה באירוע (יש להרחיב את השורות של הטבלה לפי מספר ההתרחשויות לפני ההדפסה!)

שעה	התרחשות	שאלות מרכזיות	סדר פעולות של בעלי תפקידים שונים ושיקולי הדעת שלהם	מה היה עוזר להתמודדות בשלב זה
10:05				

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי
היחידה להתמודדות במצבי משבר, חרום ואובדנות

דף תצפית להתבוננות בסימולציה

דילמות מרכזיות

גורמים מעכבים

גורמים מקדמים

נקודות חוזק

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי
היחידה להתמודדות במצבי משבר, חרום ואובדנות

היבטים לשימור

מוקדים לשיפור

ראייה ארוכת טווח

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי
היחידה להתמודדות במצבי משבר, חרום ואובדנות

עיבוד הסימולציה במליאה:

1. שאלת פתיחה: איך הרגשתם, אתם עצמכם, בסימולציה? - (אפשר סבב אם אין הרבה משתתפים).
2. עשיית אבחנה: בין רגשות לבין התפקוד כבעל תפקיד. (יש לשאול קודם את אלה שמילאו תפקידים פעילים בסימולציה. בואו נדבר עלינו, כבעלי תפקידים, על התפקוד שלנו - איך תפקדו המנהל, היועצת, המזכירה, הסגן, המחנכות וכו').
3. איסוף הلمידה מהקבוצות על פי שתי השאלות המרכזיות שכל קבוצה התבקשה להתייחס אליהן (**דילמות ותפקיד** מנהל האירוע).
4. סיכום והרחבה של עקרונות ההתמודדות בעת חירום תוך כדי האיסוף של התובנות מהקבוצות. (ניתן להרחיב את הדיון באמצעות "מחסן המושגים של עקרונות ההתמודדות בלחץ ומשבר, המצורף בהמשך).
5. מהו הלקח הכי חשוב שאתה לוקח/ת מההתנסות, לגבי התמודדות עם אירוע חירום בבית"ס שלנו?
6. הערה מסכמת: שאלות שלא עסקנו בהם בכלל נוגעות לטיפול באירוע לטווחי ההמשך השונים. אין ספק שזוהי עבודתו של הצל"ח שממשיך למפות מעגלי פגיעה, לעשות הערכות מצב ולתת מענים מתמשכים לטווח הארוך, לכל מי שזקוק לכך.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי
היחידה להתמודדות במצבי משבר, חרום ואובדנות

מספר אמירות על הסימולציה ככלי למידה להתמודדות בחירום?

* בלגן הוא דבר טבעי ובלתי נמנע ברגעים ראשונים של האירוע.

* ככל שנערכים יותר טוב, מתעשתים יותר מהר. היערכות מיטבית מאפשרת התמודדות מיטבית.

* **קיומו של צל"ח** שהתאמן על תרחישים מבטיח כיסוי לרוב הדילמות המרכזיות שעלו. עם זאת, המציאות עשויה לייצר תרחישים נוספים!

* סימולציה מדמה את המציאות נותנת תחושה של לחץ ואף ייתכנו סימפטומים פיסיוולוגיים, אך בכל זאת אינה המציאות כפי שהיא.

* ישנם עיוותים שונים בהדמיה כזו:

- מבחינת הזמן הכרונולוגי ודרך השתלשלות האירועים,
- מבחינת המידע ו"מה ששומעים" בו-זמנית,
- מבחינת מערכות היחסים בין האנשים ובעלי התפקידים.
- מבחינת העובדה שהמשתתפים אינם בעלי אותו תפקיד, שהם ממלאים גם במציאות!

* לסימולציה יש "**כוח וחיים**" משלה, לגבי הצורך להתבוננות אישית ומערכתית ובתור שכזו, אפשר ללמוד ממנה הרבה. אין פה הקבלה "אחד לאחד" למציאות.

* הסימולציה יכולה להתפתח בהרבה מאוד צירים והשאלה היא מה אנחנו רוצים שיהיה במוקד. מטבע הדברים, כשהיועצת במוקד, "מזניחים" קצת את המנהל והמורים וכשהמנהל במוקד "מזניחים" קצת את היועצת וכן הלאה....

* לא נוכל לטפל בכל בעלי התפקידים בסימולציה עצמה ולכן זה מחייב עיבוד ועוד עיבוד.... זהו תהליך למידה מתמשך ולא "הפעלה" חד פעמית.

מדינת ישראל

משרד החינוך

מינהל פדגוגי

אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

היחידה להתמודדות במצבי משבר, חרום ואובדנות

"מחסן מושגים לשעת חירום" - אלפון עקרונות להתמודדות בלחץ ומשבר

ה	ז	צ	ק	כ
הבניית רצף האירועים ואמירה ברורה שהאירוע הסתיים. (מעש"ה), היערכות מקדימה לחירום הקשבה!! הרגעה, הרפיה והפגת המתח בעת השהייה במקומות המוגנים חלק מתיק חירום אותו מכינים מראש. הומור. היוועצות עם אנשי מקצוע	דרך העברת המידע – באופן מדויק ונכון ולא בצורה דרמטית ומפחידה! מותאם לשלב התפתחותי. דגם מכתב להורים-(תדריך) דיווח מיידי בכל עת כדי לסייע בבניית תמונת מצב עדכנית באופן שוטף. דוברות המחוז ודוברות המשרד- מספר נייד זמין!	גורמי סיוע מחוץ לביה"ס, עדיף תמיד שיהיו "מאחורי הקלעים" ותוך העצמה וגיבוי לצוות המקומי של בית הספר. "גשר מאחד" – פעילויות מחזקות	בשורה מרה לתלמיד, למשפחה והיכרות עם הנוהל לפיו, רק הרווחה והמשטרה מוסמכים לתת מידע רשמי על מקרה מוות. בעת, "אחרי", "לפני"... + ליווי ארוך טווח. בשורה מרה לכיתה – (תדריך).	ארגון חשיבתי ורגשי אופטימיות וחשיבה חיובית.
ו	ו	ח	ל	ו
יוזמה ויצירתיות	טקס זיכרון (תדריך) טיפול מתאים לתלמידים מורים והורים	חוסן נפשי חיבור לכוחות	זיכרון אירגוני – נהלים ותיק נתוני חירום עדכני	ועד ההורים-סיוע ושת"פ בצל"ח

מדינת ישראל

משרד החינוך

מינהל פדגוגי

אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

היחידה להתמודדות במצבי משבר, חרום ואובדנות

כ	ף	נ	ן	ס
כריזה מובנית, מערכת אינטרקום פנימית בין מקומות מוגנים, מנהפון שיהיה במקום המוגן של המנהל ושליח לעת הצורך.	לכידות חברתית "לא להישאר לבד" - להיוועץ! לווייה ושבעה –(תדריך)	מודל מעש"ה - (מחויבות, עשייה, שאלות, הבנייה) "משמעת פלאפונים" מסרים בוני חוסן מנהיגות מבוגר משמעותי המורה כמודל התנהגותי מרגיע ובטוח - ממנו לומדים הילדים לתת פרשנות למציאות ולהבין אותה. מיפוי מעגלי פגיעות בשגרה ובחירום גם של הצוות מתן מענה דיפרנציאלי על פי צרכים + "הסולם של מסלו". מפגש מנחם למעגלי פגיעות שונים.	נוכחות נידוד בעלי תפקידים ממקום למקום ניהול האירוע - על ידי מנהל בית הספר! נהלים ברורים לשעת חירום שכל הצוות החינוכי והמנהלי יהיה בקי בהם והם יכסו מצבי חירום שונים.	סימולציות על מגוון תרחישים סיקור תקשורת אחראי סדר יום בחירום-(תדריך)
ז	פ	3	ק	ר
עשייה נותנת תחושת משמעות ושליטה ומהווה עוגן לחיבור רציפיות (מעש"ה) עקרונות סיוע של הורים לילדיהם- (תדריך) עזרה ראשונה, עוגיות, מים, משחקים.... ערכת פעילויות והפגות.	פיקוד העורף: כל פעולה מתואמת רק עם ההנחיות וההוראות שלו פ.פ.א.א.: פרופורציה פרספקטיבה אלטרנטיבה אמונה	צל"ח מתוחזק פעיל ויעיל צריכה נבונה של משאבי תמיכה מבפנים ומבחוץ. ("צל")="כפיל" - ממלא מקום לכל בעל תפקיד בצל"ח. צרכים מיוחדים של ילדים- הערכות למענים מתאימים מראש!	ק.מ.ץ קבוצת ווטסאפ מיוחדת של כל באי בית הספר, המיועדת לחירום בלבד! כדי שניתן יהיה להעביר הודעות באופן מיידי.	רציפיות חיים ותפקוד: - תפקידי חברתי - אישי – היסטורי - קוגניטיבי רשימות מסודרות מראש של כל התלמידים ובפילוחים שונים רשימות תלמידים ומורים מדויקות עם מירב הפרטים המאפשרים איתור מידי! רשימות מדויקות של כל בעלי התפקידים לגבי דרכי התקשרות עימם ומיקומם בכל עת. רשימות מתנדבים מוכנות מראש, חלוקת תפקידים ומישהו שירכז אותם.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי
היחידה להתמודדות במצבי משבר, חרום ואובדנות

ת	e			
תקווה תדריכים על פי נושאים תפקידים מסייעים בחזרה לשגרה ובחיבור לכוחות ההתמודדות. תקשור נכון עם התקשורת, על כל צורותיה תיק צל"ח <u>תדריכים על פי הנושא</u> <u>והצורך</u> תמונת מצב עדכנית למטה ולרשות	שאלות שאלות סגורות המחייבות חשיבה ומחזקות שליטה- (מעש"ה) שיחות רבות, ישירות ופתוחות עם תלמידים בפרטים ובהרכבי קבוצות שונים- על פי הצרכים. שגרה מרפאת. שיחה ראשונה בכיתה- (תדריך) שיחה ראשונה עם המורים –(תדריך)			

יש לרכז בטבלה את רשימת התלמידים ועו"ה עם צרכים מיוחדים (הטבלה מתוך מנחה ופורמט ל"תיק נתונים, שטח וביטחון וחירום מוסדי")

חל איסור מוחלט להוציא/להפיץ רשימה זו מחוץ לתחום בית הספר

דגשים מיוחדים (במידה וישנם)		תלמידי השילוב / עובד הוראה עם צרכים מיוחדים במוסד החינוכי						
תמיכות והנגשות בשימוש בשגרה	צורך ומענה מתוכנן ונדרש	מס' טלפון נייד של הורי התלמיד	מס' טלפון בבית התלמיד	כתובת ביתו של התלמיד	כיתה	שם התלמיד / עובד הוראה	מס"ד	
דוג': כיסא גלגלים, מכשיר שמיעה, קביים	דוג': ליווי מבוגר, נדרש צוות פינוי, אינו שומע, אינו רואה טוב						1	

* יש לקבל סיוע ממנהל/ת ביה"ס במילוי טבלה זו.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי
היחידה להתמודדות במצבי משבר, חרום ואובדנות

מספר הערות כלליות:

משמעויות עיקריות מתרחיש של ירי טילים אינטנסיבי:

- ✓ **שהייה רצופה** במרחבים מוגנים לאורך זמן (שעה ויותר).
- ✓ **תכנית "הכי מוגן שיש"** אינה מאפשרת שהות ארוכה במקום כפי שמתאפשר במקלט/מרחב מוגן. יש הכרח לתת מענה מתאים.
- ✓ **תלמידים עם מוגבלויות ולקויות?!! מענים מתאימים, מי יכול לסייע לנו??**
- ✓ **אפקטיביות מוגבלת של מערכת ההתרעה** בשל קצב ירי רב של טילים במספר דקות.
- ✓ **לחץ הורים לאיסוף הילדים**, תוך כדי נפילות טילים וחשיפה לסכנת פגיעה.
- ✓ **שאלה לגבי העיתוי לשחרר את התלמידים** (שחרור תלמידים לא מבוקר ומתואם עם גורמי הביטחון יכול להוות סכנת חיים).
- ✓ **מי נותן הנחיות לבית הספר ברגעים אלו?** מול מי פועלים? (קב"ט מוס"ח, מפקח משרד החינוך, מוקד עירוני, מנהל אגף/מחלקת חינוך, מ"י, פיקוד העורף)...
- ✓ **קשיים עקב סבירות גבוהה לקריסת מערכת הטלפונים והאינטרנט.**
- ✓ **קשיים עקב סבירות גבוהה לכבישים ודרכי גישה חסומים** לבתי הספר.
- ✓ **הסעות תלמידים – מועצות אזורית וחינוך מיוחד, מי מטפל ומול מי מטפלים ומתאמים?.**
- ✓ **סבירות לנפגעים בקרב ילדים** (ריכוזי תלמידים בבית הספר).
- ✓ **קושי בניטור של רמת החוסן של התלמידים והצוותים החינוכיים.**